

βγάζει ο ντούτσε τη στολή του ΑΠΟΓΥΜΝΩΝΟΝΤΑΣ ΤΟ ΦΑΣΙΣΜΟ

ΚΑΤΑΛΗΨΗ ΕΛΑΙΑ

katalipsielaia.squat.gr

κέρκυρα – ιούνιος 2011

Ο φασισμός (στα ιταλικά *fascismo*) προέρχεται από τη λατινική λέξη *fascēs* που σημαίνει «ράβδοι δεμένες μαζί με έναν πέλεκυ». Οι *fascēs* ήταν στην αρχαία Ρώμη σύμβολο της εξουσίας και της «ισχύος δια της ενώσεως»: ένα ξύλινο ραβδάκι σπάει εύκολα μόνο του, μια δεμένη δεσμίδα όμως είναι πολύ πιο δύσκολο να σπάσει.

Ο φασισμός ως πολιτικό σύστημα, όπως εμφανίστηκε ιδιαίτερα κατά το μεσοπόλεμο στην Ευρώπη, ήταν μια πολιτική φιλοσοφία που επιβλήθηκε με τον ένα ή τον άλλο τρόπο στην πολιτική πραγματικότητα της εποχής, και διακήρυσσε την παντοδυναμία του έθνους και την πλήρη υποταγή του ατόμου στο κράτος, το οποίο αναλάμβανε να οδηγήσει το έθνος στην “αναγέννησή” του και εν τέλει στο “πεπρωμένο” του. Απαιτήσε την κατάργηση των κομμάτων και την επιβολή μονοκομματικής κυβέρνησης. Αλλού περισσότερο και αλλού λιγότερο, πρακτικά κατάργησε το συνδικαλισμό, διέλυσε τα συνδικάτα και απαγόρευσε τις απεργίες ή έθεσε το συνδικαλισμό υπό τον πλήρη έλεγχο του κράτους. Ως προς την οικονομική πολιτική, με εξαίρεση ίσως την καθαρά νεοφιλελεύθερη χούντα του Πινοσέτ στη Χιλή, η φασιστική ιδεολογία δεν ήταν καθαρά καπιταλιστική, αλλά συνδύαζε καπιταλιστικά στοιχεία με σοσιαλιστικές και φιλοεργατικές πολιτικές. Ωστόσο, στην πιο κρίσιμη ιστορική στιγμή, ενώ ο καπιταλισμός κατέρρεε στις συνειδήσεις των λαών υπό το βάρος της οικονομικής κρίσης του 1929 και οι κομμουνιστικές και σοσιαλιστικές ιδέες έβρισκαν ολοένα και μεγαλύτερο έδαφος, ο φασισμός έσωσε στην κυριολεξία το καπιταλιστικό οικονομικό σύστημα από την καταστροφή, καταστέλλοντας παντού επαναστατικά, κομμουνιστικά, σοσιαλιστικά και ελευθεριακά κινήματα εργατών.

Με όποια μορφή και αν εμφανίστηκε ο φασισμός ιστορικά, είτε στην Ιταλία του Μουσολίνι, τη Γερμανία του Χίτλερ, την Ισπανία του Φράνκο, την Ελλάδα του Μεταξά ή του Παπαδόπουλου, ή ακόμη και τη Χιλή του Πινοσέτ, ισχύουν πάντοτε τα παρακάτω:

- Η βασικότερη και υπέρτατη έννοια της φασιστικής φιλοσοφίας είναι το **έθνος**. Η φασιστική ιδεολογία θεωρεί ότι οι άνθρωποι ενώνονται στη βάση της “φυλής”, του αίματος, της καταγωγής, και των κοινών πολιτισμικών στοιχείων (θρησκεία, γλώσσα κλπ). Μάλιστα το έθνος είναι ο μόνος αποδεκτός συνεκτικός κρίκος των ανθρώπων. Η αναφορά σε οποιοδήποτε άλλη ιδιότητα είναι διχαστική για το έθνος.

- Η φασιστική ιδεολογία πιστεύει ακράδαντα στο **ισχυρό κράτος**, ως το μέσο που θα εξασφαλίσει την “ένδοξη” πορεία του έθνους. Στην πράξη, όλα τα καθεστώτα καταπίεσαν και απαγόρευαν την αντίθεση στο καθεστώς. Το πανίσχυρο κράτος συνοδεύεται απαραίτητα και από την ανάλογη ισχυρή προσωποπαγή συγκεντρωμένη ηγεσία. Σε όλα τα φασιστικά καθεστώτα πάντα υπήρξε ένας “αρχηγός” του έθνους με πλήρως συγκεντρωμένες εξουσίες. Η προσωπολατρία ήταν βασικό χαρακτηριστικό των καθεστώτων αυτών, που συχνά έφτανε ένα βήμα πριν τη θεοποίηση.

- Η φασιστική φιλοσοφία απορρίπτει την ατομική ελευθερία και τη διαφορετικότητα και προάγει την εθνική ενότητα και **ομοιομορφία**. Από τις μαζικές πολιτικές συγκεντρώσεις του ναζιστικού κόμματος του Χίτλερ, όπου η ατομικότητα εξαφανιζόταν πλήρως στη λαοθάλασσα των εκατομμυρίων οπαδών του, μέχρι την καθιέρωση των μαθητικών παρελάσεων από το Μεταξά, την καθιέρωση της στολής στα μέλη των φασιστικών κομμάτων και την εν γένει στρατιωτικοποίηση της κοινωνίας, η ατομική ιδιαιτερότητα εξαφανίζεται: το άτομο πρέπει να γίνει γρανάζι σε κάτι ευρύτερο, ανώτερο και ισχυρότερο από το ίδιο.

- Ο **κοινωνικός δαρβινισμός** είναι άλλο ένα χαρακτηριστικό της φασιστικής φιλοσοφίας. Ο φασισμός πιστεύει στην επιβίωση του ισχυρότερου. Τα έθνη και οι κοινωνίες πρέπει να απαλλάσσονται από αδύναμους βιολογικά και πνευματικά ανθρώπους, που δεν προσφέρουν τίποτα στο έθνος (ή στη “φυλή”), και πιστεύει στη δημιουργία ισχυρών στο σώμα και το πνεύμα ανθρώπων, που οδηγούν σε ισχυρά έθνη, ικανά να σταθούν σε ένα κόσμο που κατ' αυτούς καθορίζεται από τη

συνεχή σύγκρουση εθνών και “φυλών”. Τοξικομανείς, αλκοολικοί, διανοητικά καθυστερημένοι ή σωματικά ανάπηροι που απέχουν από το πρότυπο του υγιούς και ρωμαλέου ανθρώπου, έγιναν αντικείμενο διώξεων και εξόντωσης.

- Για να επιβληθεί η εθνική ενότητα, η πολιτική ομοφωνία και η εν γένει ομοιομορφία, τα φασιστικά καθεστώτα πάντα εφήυραν **αποδιοπομπαίους τράγους**, που βασικά

ήταν οι πολιτικώς διαφωνούντες, οι φυλετικά ή σεξουαλικά διαφορετικοί, καθώς και όσοι γενικώς θεωρούνταν “άχρηστοι” ή “επικίνδυνοι” για το έθνος: κομμουνιστές, αριστεροί, αναρχικοί, ομοφυλόφιλοι, εβραίοι, τσιγγάνοι. Η χρήση αποδιοπομπαίων τράγων φαίνεται να είναι απόλυτα συνυφασμένη με τη φασιστική λογική σε όλα τα επίπεδα. Κάθε φασιστικό καθεστώς που επιβλήθηκε στην ιστορία, εξαπέλυσε πογκρόμ. Είτε κατά των “συνομωτών της κομμουνιστικής απειλής”, είτε κατά των “φυλετικά μιαρών”, όπως στην περίπτωση του ολοκαυτώματος από τους ναζί.

- Ο φασισμός ως πολιτικό σύστημα, αλλά και ως προσωπική φιλοσοφία, απορρίπτει τον **υλισμό** και τον **ορθολογισμό** και προτιμά πιο **ιδεαλιστικές** και **μεταφυσικές** προσεγγίσεις της πραγματικότητας. Είναι γεμάτος απόλυτες και μεταφυσικές έννοιες, δίχως θεώρηση των υλικών - πραγματικών και ιστορικών ιδιοτήτων τους, στις οποίες μάλιστα προσδίδει και μιας μορφής ιερή διάσταση γράφοντάς τες με κεφαλαίο όπως “Πατρίδα”, “Φυλή”, “Αίμα”, “Έθνος”, “Ιδέα”, “Ιστορία”, “Πνεύμα”, “Ψυχή”, “Ιδανικά”, “Μοίρα”, “Καταγωγή” σαν αυτές να έχουν ένα και μόνο απόλυτο (μεταφυσικό) νόημα και να ήταν προαιώνιες και αναλλοίωτες ανέκαθεν.

Ιστορικά, ο φασισμός, είτε με την μορφή των μεσοπολεμικών καθεστώτων, είτε με τη μορφή των μεταγενέστερων δικτατοριών ηττήθηκε. Ηττήθηκε στρατιωτικά, ηττήθηκε όμως κυρίως πολιτικά, ακόμη και στις χώρες όπου κυριάρχησε. Σήμερα η λέξη “φασισμός” ή “φασίστας” χρησιμοποιείται απερίσκεπτα, κατά βάση υβριστικά, για να δείξει μια αυταρχική συμπεριφορά ή ένα αυταρχικό άτομο, ή ακόμη χειρότερα μια άποψη ή ένα άτομο με το οποίο διαφωνούμε πολιτικά. Η αλόγιστη αυτή χρήση του όρου, είχε ως αποτέλεσμα η λέξη να έχει σε μεγάλο βαθμό απονοματοδοτηθεί, και σήμερα να θεωρείται από τους περισσότερους ως μια απλή βρισιά, όπως όλες οι άλλες. Αυτή η εξέλιξη είναι πραγματικά πολύ επικίνδυνη, γιατί ο φασισμός, πέρα από πολιτικό σύστημα είναι προπάντων ιδεολογία, που κρύβει πίσω της μια συγκεκριμένη πολιτική αλλά και ατομική φιλοσοφία, η οποία είναι ακόμη ζωντανή και η οποία σήμερα κάνει σιγά σιγά και πάλι την εμφάνισή της, διακριτικά και πάντα με το προσωπείο του “πατριωτισμού”. Σαφώς και οι άνθρωποι που νιώθουν πατριώτες δεν είναι απαραίτητα φασίστες, δυστυχώς όμως γι' αυτούς ο φασίστας θα δηλώσει πατριώτης. (Δείξαμε πριν πόσο σημαντική είναι η έννοια του έθνους για τον φασισμό).

Ο φασισμός σήμερα, φορώντας το προσωπίδιο του πατριωτισμού, θα μιλήσει για εθνική ομοψυχία. Θα αρνηθεί κάθε άλλη διαφορά ανάμεσα στους Έλληνες. Θα μιλήσει για κατάργηση των κομμάτων, για κατάργηση του συνδικαλισμού, για “προδότες” πολιτικούς που πρέπει να πεθάνουν, για “αλλοδαπούς που βρωμίζουν τον τόπο”. Θα απαιτήσει νόμο και τάξη ακόμη και αν η γύρω του κοινωνία είναι άδικη. Θα απαιτήσει θανατική ποινή ή ακρωτηριασμούς σε εγκληματίες. Θα ζητωκραυγάσει και θα ακολουθήσει στην πρώτη ευκαιρία τον πρώτο μεγάλο εθνοσωτήρα ηγέτη που θα του τάξει “ισχυρή Ελλάδα”, όπως κάποτε ο Χίτλερ έταξε “ισχυρή Γερμανία” και ο Μουσολίνι “ισχυρή Ιταλία”. Θα υποστηρίξει επιθετική πολιτική απέναντι στην Τουρκία, αδιαφορώντας αν αυτό θα μπορούσε να οδηγήσει ενδεχομένως και σε πόλεμο. Θα μιλήσει για “ξένους τραπεζίτες” αλλά ποτέ για τους ντόπιους τραπεζίτες, θα μιλήσει για το πώς η χώρα πουλιέται στους ξένους, αλλά ποτέ για το πώς πουλιέται στους ντόπιους.

Στόχος του θα είναι αυτός που έχει πάντα ο φασισμός, αυτός που πάντα είχε σε ολόκληρη την διάρκεια της ύπαρξής του. **Να εμποδιστεί πάσει θυσία η διαμόρφωση ταξικής συνείδησης ανάμεσα στους ανθρώπους.** Να εμποδίσει τους ανθρώπους να καταλάβουν ότι η κοινωνική τους τάξη είναι αυτή των φτωχών, των καταπιεζόμενων, των εξουσιαζόμενων. Να τους εμποδίσει να καταλάβουν ότι κάποιοι άλλοι, που αποκαλούνται και αυτοί “Έλληνες”, είναι οι δυνάστες της ζωής τους. Να τους οργανώσει βάση εθνικότητας, και εθνικών συμφερόντων, τα οποία αντιδιαστέλλονται από τα εθνικά συμφέροντα άλλων χωρών, ώστε να στραφούν ενάντια σε άλλους λαούς, αφήνοντας άθικτο το καθεστώς εκμετάλλευσης που έχει οργανωθεί στις πλάτες τους, από ντόπιους και ξένους εκμεταλλευτές. Ο φασισμός στην Ευρώπη διέσωσε τον καπιταλισμό, την άρχουσα τάξη των βιομηχάνων και τραπεζιτών και έστειλε τον πληθυσμό της Ευρώπης να σκοτωθεί για την “ισχυρή γερμανία”, την “ισχυρή ιταλία”, την “άρια φυλή”, την “πατρίδα”, την “ιστορία”, γεμίζοντας τις τσέπες των πολεμοχαρών αφεντικών τους. Ταυτόχρονα απέτρεψε τότε την επανάσταση που απειλούσε όλο αυτό το σάπιο σύστημα εκμετάλλευσης και δυστυχίας. Αυτό το ρόλο έπαιξε τότε ο φασισμός, αυτόν το ρόλο θα αποπειραθεί να παίξει και τώρα, γιατί αυτός είναι ο ιστορικός και πολιτικός του ρόλος, και κανένας άλλος.

ΣΚΟΡΠΙΕΣ ΣΚΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΦΑΣΙΣΜΟ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ...

...προ χίτλερ

Η εμφάνιση του φασισμού στο ιστορικό προσκήνιο δεν ήταν κεραυνός εν αιθρία για την Ευρώπη του μεσοπολέμου. Ως φαινόμενο, είτε στην ιταλική - φασιστική είτε στη γερμανική - ναζιστική παραλλαγή του, είναι γνωστό από το τέλος ακόμα του Α΄ Παγκόσμιου Πολέμου, ενώ μορφές αυταρχικής διακυβέρνησης που ρέπουν προς το φασισμό ή είναι φασιστικές εμφανίζονται σε μια σειρά από ευρωπαϊκές χώρες κατά τη δεκαετία του 1920 (στην Ουγγαρία το '20, στην Ιταλία το '22, στη Βουλγαρία και στην Ισπανία το '23, στην Αλβανία το '24, στην Ελλάδα το '25-δικτατορία Παγκάλου, στη Λιθουανία, την Πολωνία και την Πορτογαλία το '26 και στη Γιουγκοσλαβία το '29).

...σχέση με άλλες ιδεολογίες

Προκύπτει, βεβαίως, το ερώτημα «τι πραγματικά ήταν ο φασισμός, ποια ήταν η ταξική σύνθεση του φασιστικού κινήματος;». Στο ερώτημα αυτό, η αστική ιστοριογραφία είτε αρκείται σε απλοποιημένες περιγραφές, είτε καταφεύγει σε ασαφείς ορισμούς, είτε προβάλλει ανοικτά την αδυναμία της να απαντήσει, προτάσσοντας τις ιδιομορφίες του φαινομένου, ιδιαίτερα στις χώρες που επικράτησε. Ενώ δε λείπουν – απεναντίας είναι πάρα πολλές και συνεχώς αυξάνονται – οι ανιστόρητες προσεγγίσεις που επιχειρούν να ταυτίσουν το φασισμό με τον κομμουνισμό ή τουλάχιστον να τα εμφανίσουν ως συγγενή ιδεολογικοπολιτικά ρεύματα. Ο φασισμός ως ενιαία ιδεολογία πολύ συχνά είναι τελείως ασαφής και ουσιαστικά βλέπουμε ότι στοιχεία του φασισμού διαχέονται και συμπλέκονται με άλλες ιδεολογίες· όλες οι εθνικιστικές κορώνες περιέχουν μεγάλη δόση φασισμού και το αντίστροφο.

...ιστορικές συνθήκες

Οι συνθήκες του Μεσοπολέμου, όπου τα φασιστικά καθεστώτα ήταν μαζικά και είχαν μεγάλη κοινωνική απεύθυνση, δε διαφέρουν ιδιαίτερα από τις σημερινές συνθήκες της «χρηματοπιστωτικής» κρίσης. Το Κραχ του '29 έδρασε καταλυτικά στη δημιουργία των καθεστώτων αυτών, τα οποία ως ένα βαθμό ασκούσαν εντονότατη κριτική στο καπιταλιστικό σύστημα. Από την άλλη σε συνθήκες

αγριότατου και τρομερά 'επιθετικού' καπιταλισμού, το μεγάλο κεφάλαιο συμπορεύτηκε με τους Ναζί και τον Μουσολίνι. Επιπλέον στις χώρες που εδραιώθηκαν και έπειτα κατέρρευσαν φασιστικά καθεστώτα, ο κοινοβουλευτισμός που ακολούθησε, εμφυτεύθηκε τεχνητά σε μίμηση των προτύπων των νικηφόρων συμμαχικών δυνάμεων, με αποτέλεσμα να αποτύχει. Στις χώρες αυτές, λοιπόν, το έδαφος υπήρξε πρόσφορο για την ανάπτυξη της φασιστικής ιδεολογίας, δεδομένης της προϋστορίας τους.

...σκόρπιο χρονολόγιο

- 1922 Οκτώβρης – Η «Μεγάλη Πορεία προς τη Ρώμη». Ο Μουσολίνι χρίζεται πρωθυπουργός με όλες τις νομότυπες διαδικασίες και έτσι η Ιταλία γίνεται η πρώτη μεγάλη ευρωπαϊκή χώρα με φασιστικό καθεστώς.
- 1925 – Ένα πρώτο πρώιμο δικτατορικό φασιστικό καθεστώς εμφανίζεται στην Ελλάδα, υπό τον Θεόδωρο Πάγκαλο (παππούς του «δικού» μας).
- 1933 – Ο Χίτλερ κερδίζει τις εκλογές, αλλά δεν μπορεί να σχηματίσει κυβέρνηση και έτσι έχουμε τη προβοκάτσια του εμπρησμού του Ράιχσταγκ (της Γερμανικής Βουλής) δήμευ από κομμουνιστές (27/2). Στις 24 Μαρτίου γίνεται με όλες τις νόμιμες διαδικασίες η μεταβίβαση του συνόλου των εξουσιών στη Ναζιστική κυβέρνηση. Στις 10 Μαΐου γίνεται το περιβόητο κάψιμο των βιβλίων στη πλατεία της Όπερας στο Βερολίνο.
- 1936–1939 Ισπανικός Εμφύλιος. Πόλεμος των Δημοκρατικών, Ισπανών και ξένων συντρόφων τους (Διεθνείς Ταξιαρχίες) και των φασιστών του Φράνκο, (υποστηριζόμενοι από τον κλήρο, την αστική τάξη, τους μεγαλοβιομηχανικούς, αλλά και τις ξένες φασιστικές δυνάμεις). Το μέτωπο των δημοκρατικών απαρτίζεται από αναρχικούς, αυτόνομους, κομμουνιστές, ακτήμονες και ριζοσπαστικοποιημένα τμήματα των αστικών στρωμάτων. Μετά από τρία χρόνια σκληρότατου πολέμου, σφαγών και καταστροφών, τελικώς οι δημοκρατικοί, διασπασμένοι, ηττώνται και ο Φράνκο επικρατεί για τα επόμενα 36 χρόνια.
- 1936 – Στις 4/8 ο Μεταξάς καταλαμβάνει με στρατιωτικό πραξικόπημα την εξουσία και εγκαθιστά φασιστικό καθεστώς προσπαθώντας να μιμηθεί τον Μουσολίνι. Το καθεστώς αυτό πέφτει όταν η χώρα περνά στα χέρια των Γερμανών κατά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο.

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΜΕΛΑΝΩΜΑΤΑ

Πάγια φιλοδοξία των φασιστικών καθεστώτων στην Ευρώπη ήταν η διάχυση του φασιστικού ιδεώδους στην κοινωνία. Λαμβάνοντας αυτό ως κριτήριο, πρέπει πάντα να κάνουμε διάκριση μεταξύ επιτυχημένων και αποτυχημένων φασισμών. Πολλά καθεστώτα του «υπαρκτού φασισμού» στην Ευρώπη, μέσω των πολιτικών τους ανταποκρίθηκαν σε αυτό το αίτημα του ολοκληρωτισμού, ριζώνοντας στις κοινωνίες τους και δημιουργώντας κοινωνικά κινήματα. Από την άλλη, έχουμε αποτυχημένους φασισμούς που δεν βρήκαν ευρεία κοινωνική ανταπόκριση, αλλά επιβλήθηκαν στην κοινωνία ως απλές δικτατορίες (ομάδες συνομητών, επιβεβλημένες φασιστίζουσες προσωπικότητες). Η Ελλάδα εντάσσεται σε αυτή την περίπτωση. Συγκεκριμένα, ο πρώιμος ελληνικός φασισμός, έμοιαζε περισσότερο με τους αποτυχημένους «μικρούς φασισμούς» της ευρωπαϊκής ηπείρου και όχι με το γερμανικό ή το ιταλικό πρότυπο.

Πριν φτάσουμε στα τρανά παραδείγματα της δικτατορίας του Μεταξά και της Χούντας των Συνταγματαρχών, είναι σκόπιμο να αναφερθούμε σε σημαντικές πτυχές και ηγετικές προσωπικότητες της νεοελληνικής ιστορίας, μέσω των οποίων αποκαλύπτεται μια μακροχρόνια συγγενική σχέση (άλλοτε μακρινή κι άλλοτε κοντινή) της ελληνικής πραγματικότητας με το φαινόμενο του φασισμού.

η μεγάλη ιδέα και ο ιστορικός της ρόλος

Ως αποτέλεσμα της ανάδυσης του φαινομένου των εθνικιστικών κινήματων της Ευρώπης του 19ου αιώνα και προσλαμβάνοντας τα ιδιαίτερα στοιχεία της ελληνικής κοινωνίας, εμφανίζεται -για δημαγωγικούς λόγους από τον Ι.Κωλλέτη - το όραμα της Μεγάλης Ιδέας. Πρόκειται για ένα πολιτικό και εθνικιστικό ιδεώδες, κύριο θέμα του οποίου ήταν η διεύρυνση των ελληνικών συνόρων για να περιλάβουν περιοχές με ελληνικούς πληθυσμούς που βρίσκονταν υπό ξένη κυριαρχία. Η Μεγάλη Ιδέα αποτέλεσε πρόσφορο έδαφος για την έκφραση εθνικιστικών – σοβινιστικών αντιλήψεων. Κυρίως υπήρξε χρήσιμο εργαλείο των πολιτικών ηγετών για τη χειραγώγηση της κοινωνίας και τελικά για την επιβολή των εκάστοτε συμφερόντων της πολιτικής ελίτ. Η Μεγάλη Ιδέα εγκαταλείφθηκε μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή.

ο ελ. βενιζέλος

Την περίοδο 1909-1922 η Μεγάλη Ιδέα εκφράστηκε μέσω της κυρίαρχης πολιτικής αντίληψης του Ελευθερίου Βενιζέλου («βενιζελισμός»), ενός πολιτικού ηγέτη που αν και έχει δοξαστεί από τη δημοκρατική Ελλάδα, δεν υπήρξε διόλου δημοκρατικός. Η περίοδος του Βενιζέλου στην εξουσία οπωσδήποτε δεν έχει τον τυπικό χαρακτήρα του φασισμού, αλλά σίγουρα υπήρχε έμμεση επιβολή της πολιτικής βούλησης ενός ηγέτη στην κοινωνία: Υπό τη σκέπη της Μεγάλης Ιδέας εξασφάλιζε εύκολα κοινωνική συναίνεση στην επεκτατική του πολιτική -ως συνεργάτης των Μεγάλων Δυνάμεων της εποχής-, με αποτέλεσμα η Ελλάδα να βρίσκεται σε συνεχή εμπόλεμη κατάσταση. Το κόμμα του ήταν προσωποπαγές και ο ίδιος ήταν προσκολλημένος στην εξουσία την οποία διατηρούσε επιστρατεύοντας κάθε μέσο. Συγκεκριμένα, λειτουργώντας συνομωτικά, όριζε και καθόριζε αυθαίρετα εκλογές και λαϊκά ψηφίσματα, χώρισε στα δύο τον ελληνικό λαό, προσάρμοσε τη Βουλή όπως τον συνέφερε, χωρίς να διστάσει να συλλάβει και να εξορίσει τους πολιτικούς του αντιπάλους και να βάλει σκουπά στο στρατό, την αστυνομία και τη δημόσια διοίκηση. Όλα αυτά παραπέμπουν σε δικτατορικές πρακτικές. Παρ' όλα αυτά, ο πολύ δικτατορικός «δημοκράτης» Βενιζέλος, καλλιεργώντας τον ελληνικό σωβινισμό, χαιρεί πάντα της εκτίμησης της ελληνικής κοινωνίας.

ανερχόμενος φασισμός στην ευρώπη και την Ελλάδα

Το 1922 ο Βενιζέλος βρίσκεται προς το παρόν εκτός της ελληνικής πολιτικής. Από αυτή ακριβώς τη χρονική περίοδο και μέχρι και το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο κλιμακώνεται η άνοδος των φασιστικών καθεστώτων στην Ευρώπη, που επηρέασαν σημαντικά και τις εξελίξεις στην Ελλάδα. Το πολιτικό και ιδεολογικό πλαίσιο της εποχής εκείνης επέτρεπε στις μαθήτριες να γοητεύονται από τους ισχυρούς δικτάτορες (Μουσολίνι), στα μέλη του νεανικού περιοδικού «Η Διάπλασις των Παίδων» να πηγαίνουν σάρκα («εκπαιδευτική επίσκεψη») στις προπαγανδιστικές εκδηλώσεις της Ιταλικής Πρεσβείας και οι καθηγητές να το εγκρίνουν και να τις συνοδεύουν. Η χώρα έβριθε από φανερούς και κρυφούς θαυμαστές του δικτάτορα της Ιταλίας και του πολιτικού κινήματος και καθεστώτος του. Παράλληλα με την άνοδο του Χίτλερ στη Γερμανία, εκδηλώνεται φασιστική υστερία και στην Ελλάδα. Ενδεικτικά αναφέρουμε το πογκρόμ του Κάμπελ, όπου ακραία ελληνικά εθνικιστικά στοιχεία βιαιοπράγησαν και έκαψαν τη συνοικία Κάμπελ, μια εβραϊκή φτωχογειτονιά της Θεσσαλονίκης. Άλλωστε το έδαφος είχε ήδη προλειάνει ο Βενιζέλος με πληθώρα αντισημιτικών μέτρων και γκετοποίηση των εβραϊκών πληθυσμών.

Αυτή την περίοδο του Μεσοπολέμου εμφανίστηκαν στην Ελλάδα στρατιωτικά κινήματα και εκδηλώθηκαν διάφορες φασιστικές τάσεις. Ως το πρώτο καθαρά φασιστικό πείραμα ορίζεται το καθεστώς που επιβλήθηκε κατά τη διετία

1921-1922 από το *Λαϊκό Κόμμα* υπό το Δημήτριο Γούναρη (Το *Λαϊκό Κόμμα* δημιουργήθηκε το 1920 ως *Κόμμα των Εθνικοφρόνων*). Ωστόσο, τότε ο φασισμός δεν ευδοκίμησε ως καθεστώς. Το δεύτερο πείραμα «αντιμοναρχικού φασισμού» θεωρείται η σύντομη δικτατορία του στρατηγού Θ. Πάγκαλου (1925-1926) που επέβαλε με την υποστήριξη στρατιωτικών (*κίνημα της 25^{ης} Ιουνίου*). Δρούσε φυσικά αυθαίρετα, κόβοντας και ράβοντας στο κοινοβούλιο και παρεμβαίνοντας έντονα στα θέματα τοπικής αυτοδιοίκησης. Μερικά από τα πράγματα για τα οποία η δικτατορία του Πάγκαλου έμεινε στην ιστορία είναι οι άγριες διώξεις πάσης φύσης αντιφρονούντων, η απαγόρευση λειτουργίας των εφημερίδων «Καθημερινή» και «Ριζοσπάστης», καθώς και η περίφημη αστυνομική διάταξη που απαγόρευε στις γυναίκες να φοράνε φούστες που απέχουν πάνω από 30 πόντους από το έδαφος. Το 1926 ανατρέπεται η δικτατορία του Πάγκαλου από τον πρώην στρατηγό Γ.Κονδύλη, ο οποίος προχωρεί σε διαδικασία δημιουργίας και δράσης του πρώτου φασιστικού κόμματος στην Ελλάδα, δηλαδή του *Εθνικού Δημοκρατικού Κόμματος*, με την ουσιαστική πολιτική προστασία των Φιλελεύθερων που ήθελαν να υποθάψουν ένα είδος «αντιμοναρχικού φασισμού», αλλά και με τη χρηματοδότησή του από επιφανείς παράγοντες της ελληνικής οικονομίας. Το 1935 σχηματίζει κυβέρνηση, καταργεί στη Βουλή το πολίτευμα της δημοκρατίας και επαναφέρει τη βασιλεία, αναθέτοντας στον εαυτό του το αξίωμα του αντιβασιλέως μέχρι να επιστρέψει ο βασιλιάς Γεώργιος Β'. Η δικτατορία του λήγει με τον αιφνίδιο θάνατό του το 1936.

η δικτατορία του μεταξά

Παράλληλα, στην ελληνική πολιτική σκηνή ανέρχεται ταχύτατα-χάρη στην προτροπή του Ε. Βενιζέλου- ο Ιωάννης Μεταξάς, πρώην αξιωματικός χωρίς ίχνος δημοκρατικού φρονήματος. Αυτή η περίοδος χαρακτηρίζεται από διαμάχη των βασιλικών και αντιβασιλικών και από μια έντονη κοινωνική

κινητικότητα με απεργίες, διαμαρτυρίες και ισχυροποίηση του κομμουνισμού. Αυτή η δραστηριοποίηση της κοινωνίας εμποδίζει την προβατοποίηση των Ελλήνων και δημιουργεί πρόβλημα στους αστούς πολιτικούς που είχαν συνηθίσει να τα κανονίζουν όλα ερήμην του λαού, αν και στο όνομά του. Κάτω από την πίεση που προκαλεί αυτή η κατάσταση, η δεξιά Βουλή αποφασίζει να εκχωρήσει επ' αόριστον όλη τη νομοθετική εξουσία σε έναν μόνο άνθρωπο, τον Ι.Μεταξά, που είναι ήδη πρωθυπουργός της χώρας. Έτσι, ο Μεταξάς γίνεται δικτάτορας με την πιο

μεγάλη άνεση και με την ευλογία της Βουλής πριν κηρύξει και επισήμως τη δικτατορία την 4^η Αυγούστου 1936.

Άνθρωπος με ευρωπαϊκή -συγκεκριμένα γερμανική- κουλτούρα κατέληξε δικτάτωρ κατ' απομίμησης μιας άκρως διαδεδομένης τότε ευρωπαϊκής μόδας στην οποία κυριαρχούσαν τα βαρβαροσοσιαλίζοντα και λαϊκίστικα πρότυπα του Χίτλερ και του Μουσολίνι. Άλλωστε, ο λαϊκισμός -η κολακεία του λαού συλλήβδην και έξω από ταξικούς επικαθορισμούς- είναι κλασική προπαγανδιστική προσέγγιση που υιοθετήθηκε από τα φασιστικά καθεστώτα. Και τα διάφορα προτάγματα περί «πεπρωμένων της φυλής» ήταν περίφημο δέλεαρ για ένα λαό που έχει γαλουχηθεί με την ιδέα του σωβινισμού. Ανταποκρινόμενος στο κλασικό όνειρο του μικροαστού για μια «προαγωγή στην ανώτερη τάξη», ο φασισμός που δίνει πολιτική υπόσταση στους μικρομεσαίους, είναι καθεστώς που ταιριάζει πολύ στους κατοίκους της κατ' εξοχήν μικροαστικής Ελλάδας. Γι' αυτό και ένα μεγάλο κομμάτι του λαού αγάπησε το Μεταξά. Στην ουσία, αυτοί που γνώρισαν τη βαρβαρότητα του φασιστικού καθεστώτος του ήταν οι κομμουνιστές οι οποίοι υπέστησαν μαρτύρια, ενώ οι αντιφρονούντες γενικότερα εξορίζονταν. Η δικτατορία του Μεταξά έληξε με το θάνατό του το 1941. Το καθεστώς του δεν κατάφερε ποτέ να αποκτήσει πλήρως το φασιστικό χαρακτήρα των αντίστοιχων της Ιταλίας και της Γερμανίας.

γερμανική κατοχή

Την περίοδο του Β' Παγκοσμίου Πολέμου η Ελλάδα βρίσκεται υπό Γερμανική Κατοχή (1941-1944). Κάτω από αυτές τις συνθήκες, εκτυλίσσεται η δράση διάφορων φασιστικών ομάδων και οργανώσεων. Ενδεικτικά αναφέρουμε τα *Τάγματα Ασφαλείας*,

φασιστικά καθάρματα η δράση των οποίων ήταν κατά βάση αντιεαμική και αντικομμουνιστική. Στην αρχή πρωτοβουλικά σε διάφορες περιοχές της Ελλάδας, ως ένοπλοι χωρικοί, ή μέλη των εθνικιστικών οργανώσεων, φορώντας πολιτικά ρούχα λειτουργούσαν ουσιαστικά ως φρουρές των χωριών τους. Ακολουθούσαν τις γερμανικές εκκαθαριστικές επιχειρήσεις και φρουρούσαν μαζί διάφορα σημεία στρατηγικής σημασίας. Έπειτα συγκροτήθηκαν επισήμως ως σώμα και οργανώθηκαν. Η πρώτη ενέργεια των Ταγμάτων Ασφαλείας στην Αθήνα ήταν η επιδρομή, το Νοέμβριο του 1943, στα στρατιωτικά νοσοκομεία και η εκκαθάριση τους από κομμουνιστές. Διενεργούσαν επίσης ελέγχους σε σπίτια, λεηλατώντας τα και εκφοβίζοντας τους πολίτες. Ξυλοκοπούσαν και βίαζαν γυναίκες που είχαν συγγενείς στον ΕΛΑΣ και έκαιγαν τα σπίτια τους. Φρουρούσαν επίσης τα πτώματα όσων κρεμούσαν οι Γερμανοί έτσι ώστε να μην τα απομακρύνουν οι συγγενείς και

να παραμένουν σε δημόσια θέα προς εκφοβισμό. Συμμετείχαν σε εκκαθαριστικές επιχειρήσεις εναντίον των ανταρτών μαζί με το γερμανικό στρατό και έκαναν αρκετές εκτελέσεις ως αντίποινα για τους φόνους Γερμανών από τους αντάρτες. Όταν το Μάιο του '44 οι Γερμανοί κήρυξαν την Πελοπόννησο ζώνη πολέμου και απαγόρευσαν την επικοινωνία, τις συγκεντρώσεις, τις μετακινήσεις καθώς και την κυκλοφορία τα βράδια, με την ποινή σύλληψης ή θανάτου, τα Τάγματα Ασφαλείας ανέλαβαν την τήρηση του μέτρου αυτού.

Άλλη μια φασιστική οργάνωση που έδρασε κατά τη Γερμανική Κατοχή αλλά και μετά από αυτήν, ήταν η *οργάνωση «Χ»*, μετονομασία της *Στρατιωτικής Οργανώσεως Γρίβα* που ιδρύθηκε τον Ιούνιο του 1941 στην Αθήνα από τον αντισυνταγματάρχη Πεζικού Γεώργιο Γρίβα (η μετονομασία έγινε τον Μάρτιο του 1943). Οι *Χίτες* (όπως ήταν γνωστά τα μέλη της οργάνωσης) ήταν μια ιδιόμορφη ομάδα καθαρμάτων, τέλειοι φασίστες κομάντος των πόλεων. Σ' όλη τη διάρκεια της κατοχής, ως έργο τους είχαν τη δολοφονία κομμουνιστών, ενώ προς το τέλος της κατοχής επικεντρώθηκαν στο να εμποδίσουν την κατάληψη της εξουσίας από το ΕΑΜ. Κατά τα Δεκεμβριανά του 1944, οι *Χίτες* δολοφόνησαν και τραυμάτισαν σοβαρά γύρω στους 100 διαδηλωτές, στην απεργία της Δευτέρας 4 Δεκεμβρίου που είχε καλέσει το ΕΑΜ (*«ματωμένη Δευτέρα»*).

η χούντα των συνταγματαρχών

Πριν μιλήσουμε για τη Χούντα και λαμβάνοντας υπ' όψη τα παραπάνω, παρατηρούμε πως όλοι σχεδόν οι δικτάτορες στην ιστορία της Ελλάδας, ήταν ή υπήρξαν υψηλόβαθμα στελέχη του στρατού. «Το πιο τυπικό χαρακτηριστικό της πολιτικής υπανάπτυξης ενός τόπου είναι η επιθυμία των στρατιωτικών να θέλουν να κυβερνήσουν. Επειδή κρατούν όπλα, επειδή θεωρούν τον εαυτό τους τον ενδεδειγμένο προστάτη της πατρίδας, επειδή, τέλος, έχουν συνηθίσει στο στρατώνα να χρησιμοποιούν με μεγαλύτερη επιδεξιότητα τον νωτιαίο μυελό, όπου βρίσκεται η έδρα των ανακλαστικών, παρά το μυαλό (είναι λόγια του Άλμπερτ Αινστάιν). [...] Ο φασισμός απαιτεί τάξη στρατώνας, ασφάλεια φυλακής, ησυχία νεκροταφείου» (Βασίλης Ραφαηλίδης).

Με την απελευθέρωση της Ελλάδας από το γερμανικό καθεστώς, άρχισε εμφύλιος πόλεμος (1945-1949) μεταξύ των κομμουνιστικών δυνάμεων ΕΑΜ-ΕΛΑΣ και του εθνικού στρατού, που είχε την άμεση υποστήριξη των Άγγλων και Αμερικανών. Με την παράδοση των όπλων απο πλευράς των κομμουνιστών, άρχισε να συντηρείται από τις ελληνικές κυβερνήσεις κλίμα τρομοκρατίας και κατάσταση έκτακτης ανάγκης για τυχόν κομμουνιστική επανάσταση. Μέσα στην αναταραχή που επικρατεί λόγω της διαμάχης μεταξύ αριστερών και δεξιών δυνάμεων, σχεδιάζεται μια βασιλική δικτατορία στρατηγών (*μεγάλη χούντα*) βάσει ΝΑΤΟϊκού σχεδίου, που είναι έτοιμη να επιβληθεί για να *«αποκαταστήσει τη συνταγματική ομαλότητα και τη γαλήνη του τόπου»* και *«για να αναστηλώσει την*

κλονισμένη δημοκρατία στη χώρα που τη γέννησε». Αιφνιδιαστικά όμως την 21^η Απριλίου 1967 πραξικοπηματικά αναλαμβάνει την εξουσία η γνωστή ως Χούντα των Συνταγματαρχών (μικρή χούντα) για «την αντιμετώπιση της απειλής κομμουνιστικής επανάστασης και την εξυγίανση της Ελλάδας από τους κομμουνιστές και τους συνοδοιπόρους τους». Πολλοί από τους πρωταγωνιστές αυτού του πραξικοπήματος που παρουσιάστηκαν ως «σωτήρες του έθνους» ήταν παλιοί ταγματασφαλίτες και η ιστορία της χούντας θα μπορούσε να θεωρηθεί ως ιστορική συνέχεια των Ταγμάτων Ασφαλείας.

Όπως είθισται στις δικτατορίες, οι συνταγματάρχες δρούσαν με αυθαίρετο τρόπο, αναλαμβάνοντας όποια εξουσία ήθελαν μέσω κυκλικών αλληλοδιορισμών. Το χουντικό καθεστώς επέβαλε τάξη, ασφάλεια και ησυχία, χωρίς ευρεία κοινωνική συναίνεση, γι' αυτό και η βαρβαρότητα υπήρξε αποτρόπαια. Οι διάφοροι αντιφρονούντες, διαφωνούντες, «προδότες του έθνους», «κομμουνιστές» στέλνονταν στην εξορία ή τη φυλακή, δολοφονούνταν ή βασανίζονταν (συχνά μέχρι θανάτου). Η προπαγάνδα ήταν έντονη και υστερική και η χούντα επεδίωκε να διαμορφώσει το πολιτιστικό υπόβαθρο της κοινωνίας ελέγχοντας τα πάντα: Απαγορεύτηκαν βιβλία και συγγραφείς, αρχαίοι έλληνες φιλόσοφοι και ποιητές, ταινίες και μουσική, με περιεχόμενο που δεν ενέκρινε το καθεστώς. Απαγορεύτηκαν οι συγκεντρώσεις και η κυκλοφορία τα βράδια. Η Ελλάδα τους ήταν «Ελλάς Ελλήνων Χριστιανών» όπου «πας μη χριστιανός, μηδέ Έλληνας». Το κατηχητικό σχολείο γίνεται το κυρίως ελληνικό σχολείο, η Βίβλος το μόνο επιτρεπόμενο ανάγνωσμα στο στρατό και το μόνο επισήμως αναγνωρισμένο πνεύμα το Άγιο. Οι δικτάτορες είχαν την υποστήριξη μεγάλης μερίδας αρχιερέων, πανεπιστημιακών και ακαδημαϊκών.

Το 1969 είναι η χρονιά της μεγίστης ακμής και ταυτόχρονα η αρχή της παρακμής της χούντας. Από το 1970 μέχρι το 1973 περνούν δύο χρόνια ύπνωσης και αμηχανίας της χούντας που έχει πια από μόνη της ξεφτίσει εντελώς και βρίσκεται ένα βήμα πριν την πτώση της. Το Νοέμβριο του 1973, τα γνωστά γεγονότα του Πολυτεχνείου λειτουργούν ως καταλύτης, τονώνοντας το ηθικό του λαού και προωθώντας την καθολική αντίδραση. Η Χούντα τελικά κατέρρευσε στις 24 Ιουλίου του 1974 κάτω από το βάρος της τουρκικής εισβολής στην Κύπρο.

ΓΙΑ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΑ ΔΙΑΒΑΣΤΕ:

ΜΑΡΚΕΤΟΣ ΣΠΥΡΟΣ, «ΠΩΣ ΦΙΛΗΣΑ ΤΟΝ ΜΟΥΣΟΛΙΝΙ! ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΒΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΦΑΣΙΣΜΟΥ»
ΡΑΦΑΗΛΙΔΗΣ ΒΑΣΙΛΗΣ, «ΙΣΤΟΡΙΑ (ΚΩΜΙΚΟΤΡΑΓΙΚΗ) ΤΟΥ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ 1830-1974»

ΠΡΟΠΑΓΑΝΔΑ-ΛΕΞΗ ΚΛΕΙΔΙ

εισαγωγή

Προπαγάνδα είναι η λέξη κλειδί για κάθε αυταρχικό-ολοκληρωτικό καθεστώς, αλλά και γενικά για κάθε καθεστώς που φιλοδοξεί να παγιωθεί σε βάθος χρόνου, έχοντας τη συναίνεση του λαού. Ειδικότερα, στην περίπτωση του φασισμού, η προπαγάνδα είναι το Α και το Ω, αφού ο λαός βιώνει ακραία περιστολή των ελευθεριών του και αυτό μπορεί να του προκαλέσει τρομερή δυσαρέσκεια και εξεγερτικές τάσεις ενάντια στον τύραννο. Έρχεται λοιπόν το φιλοσοφικό ερώτημα του Σπινόζα: **«Γιατί άραγε αγωνίζονται οι άνθρωποι για τη δουλοσύνη τους ωσάν να επρόκειτο για τη σωτηρία τους;»**. Γιατί οι εξαθλιωμένες μεσαίες και κατώτερες κοινωνικές τάξεις εργαζομένων και εργατών χωρών, όπως της φασιστικής Γερμανίας του Χίτλερ και της Ιταλίας του Μουσολίνι στήριξαν τα φασιστικά καθεστώτα, δίνοντας ακόμα και τις ζωές τους; Πολλές ερμηνείες έχουν δοθεί για την «αφοσίωση» των λαών αυτών στους δυνάστες τους. Ήταν όμως απλά οι

στρατιωτικές ήττες του παρελθόντος και η ελπίδα για ένα άλλο μέλλον, οι υποσχέσεις για επίλυση των κοινωνικών προβλημάτων, όπως της φτώχειας και της ανεργίας, η ιστορία των χωρών αυτών και ο τρόπος που γαλουχήθηκαν οι γενεές μέχρι την ανάδυση του φασισμού, ήταν απλά πολιτικές συγκυρίες; Σε όλα αυτά υπάρχει δόση αλήθειας, αλλά αυτό που ίσως είναι το σπουδαιότερο από όλα είναι οι μηχανισμοί προπαγάνδας που διαμόρφωναν και ανατροφοδοτούσαν την κοινή γνώμη και συνείδηση. Πολλές φορές τα όπλα μόνο, ή τα χρήματα δεν αρκούν για να πειστεί ένας ολόκληρος λαός να δώσει τη συναίνεση και υποστήριξή του. Αυτό το ήξερε ο Χίτλερ και το δεξί του χέρι ο Γιόζεφ Γκέμπελς που ήταν ο Υπουργός Προπαγάνδας και Διαφωτισμού της ναζιστικής Γερμανίας, το ήξερε ο Μουσολίνι που εφάρμοσε την ίδια συνταγή με το *Ministero della Cultura Popolare*, το ήξερε ο Ιωάννης Μεταξάς, αλλά και η Χούντα των Συνταγματαρχών. Το ήξερε βέβαια και ο ηγέτης της ΕΣΣΔ Ιωσήφ Στάλιν αλλά και οι σύγχρονοι ηγέτες, όπως ο Ομπάμα ή ο

Σίλβιο Μπερλουσκόνι ή ακόμα και ο Γιωργάκης Παπανδρέου, που καταβάλλουν χρήμα, χρόνο και ενέργεια για να μπορέσουν να ελέγξουν με τυπικό τρόπο (Υπηρεσία Ενημερώσεως Ενόπλων Δυνάμεων - Υ.ΕΝ.Ε.Δ., Υπουργείο Τύπου, Εκπρόσωπος Τύπου) ή με άτυπο τρόπο (έλεγχος των κρατικών καναλιών, διαπλοκή με τους επιχειρηματίες-καναλάρχες, «χορηγίες» στην παραγωγή ταινιών) τη μαζική ενημέρωση και ψυχαγωγία.

ιδεολογήματα

Ας τα πάρουμε όμως από την αρχή. Όταν μιλάμε για προπαγάνδα πρέπει πρώτα να μιλήσουμε για τα ιδεολογήματα πάνω στα οποία θα μπορούσε να βασιστεί η λαϊκή συναίνεση. Αναφερόμενοι πρώτα απ' όλα στα μεγάλα φασιστικά καθεστώτα τη Γερμανίας και της Ιταλίας, πρέπει να πούμε ότι ο Χίτλερ υποσχόταν ανατροπή των διεθνών περιορισμών της Γερμανίας και επέκταση στα εδάφη των όμορων σλαβικών κρατών, «απελευθέρωση» των γερμανόφωνων που ζούσαν εκτός Γερμανίας, εκδίωξη των Εβραίων, οικονομική και κοινωνική ανόρθωση και πλήρη απασχόληση, κοινωνική εξασφάλιση και εργασιακή ειρήνη, κερδίζοντας την εμπιστοσύνη των μικρομεσαίων κυρίως στρωμάτων. Έκλεινε όμως το μάτι και στους μεγαλοβιομηχάνους και τραπεζίτες, αφού μιλούσε για γεωγραφική και οικονομική εξάπλωση και προσπαθούσε να «βγάλει» από τη ρητορική του

στιδήςποτε αντικαπιταλιστικό είχε απομείνει από τους πιο «εξτρεμιστικούς» λόγους του από το παρελθόν. Ο Μπενίτο Μουσολίνι από την πλευρά του, από το 1919 είχε παρουσιάσει ένα πρόγραμμα ριζοσπαστικό και φιλολαϊκό, που απαιτούσε ανάμεσα στα άλλα εφαρμογή της οκτάωρης εργασίας, καθώς και βαριά φορολογία του κεφαλαίου

και των κληρονομιών. Ένα χρόνο μετά ρετουσάρισε το πρόγραμμά του, βγάζοντας όλες τις αναφορές σε οικονομικές επιβαρύνσεις των κυρίαρχων στρωμάτων, αντικαθιστώντας τες με ένα έντονα εθνικιστικό λεξιλόγιο. Γενικά, οι φασισμοί στηρίχθηκαν στην προπαγάνδα και τη μαζική καταστολή. Οι αντιστοιχίες και οι ομοιότητές τους όμως επεκτείνονται σχεδόν σε όλους τους τομείς: η αποσόβηση της κομμουνιστικής επανάστασης, η οικονομική ασφάλεια-αυτάρκεια και οι εθνικοί θρίαμβοι ικανοποιούσαν βασικά λαϊκά αιτήματα, και εν καιρώ οικονομικών-κοινωνικών κρίσεων τα επιχειρήματα αυτά βοήθησαν στην ανάδυση φασιστικών καθεστώτων σε όλη την Ευρώπη. Ο αυταρχισμός, ο εθνικισμός, ο μιλιταρισμός, το κόμμα-κράτος, ο συγκεντρωτισμός, η λογοκρισία και η εχθρότητα προς τους διανοούμενους χαρακτήρισαν όλα αυτά τα καθεστώτα. Συγκεκριμένα, ο ναζισμός του Χίτλερ βασίστηκε στον εξολοθρευτικό αντισημιτισμό και στον

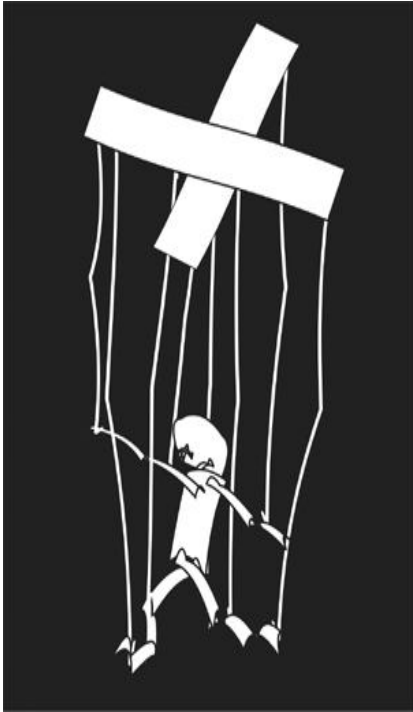
ριζοσπαστικό κοινωνικό δαρβινισμό. Ο Χίτλερ από τότε που γίνεται γνωστός, επιτίθεται μέχρι το θάνατό του συνεχώς στους Εβραίους αλλά και σε άλλες λεγόμενες «κατώτερες φυλές», όπως τους Ρομά (Τσιγγάνους), Πολωνούς και Ρώσους. Όσον αφορά τον κοινωνικό δαρβινισμό, είναι ολοφάνερος όταν κοιτάξει κανείς τις αντιλήψεις του Χίτλερ σχετικά με τους ψυχικά ασθενείς, τους ανάπηρους και τους ομοφυλόφιλους. Κατά τη γνώμη του, οι άνθρωποι αυτοί δεν είχαν καν το δικαίωμα ζωής. Η παγκόσμια ιστορία κατά την άποψή του είναι ένας αιώνιος πόλεμος των «δυνατών» εναντίον των «αδύναμων», της «ισχυροτέρας φυλής» εναντίον της «ασθενεστερας» με τελικό σκοπό την εξολόθρευση των ασθενέστερων φυλών. Η θέση της γυναίκας είναι εμφανώς κατώτερη από αυτή του άνδρα, αν και πολλές γυναίκες έλαβαν σημαντικά πόστα στη ναζιστική μηχανή και παρόλο που ο Γκέμπελς έλεγε ότι ο ρόλος της γυναίκας είναι εξίσου σεβαστός με αυτό του άνδρα, αφού έχει την αποστολή να γεννήσει και να μεγαλώσει τα παιδιά των Αρίων. Έτσι η Γυναίκα-Μητέρα (πλάι στον Άντρα-Πολεμιστή) πρέπει να είναι αντικείμενο προστασίας και να μεριμνά για την υγεία της, να μην καπνίζει και να μην πίνει αλκοόλ.

έλεγχος των μέσων

Τα ιδεολογήματα αυτά κατέκλυζαν τα αυτιά και τα μάτια του λαού τόσο της Γερμανίας όσο και της Ιταλίας, σε κάθε ευκαιρία, σε κάθε μέσο, σε κάθε εικόνα και σε κάθε τραγούδι. Δημόσιες τελετές, μαζικές συγκεντρώσεις, παρελάσεις και πορείες, οπτικά τεχνάσματα κάθε είδους, τέχνη και μαζική κουλτούρα, αρχιτεκτονική, μεγάλες πολιτιστικές καινοτομίες και νέες τεχνολογικές κατακτήσεις, τύπος, ραδιόφωνο, λογοτεχνία, μουσική, θέατρο, κινηματογράφος επιστρατεύονται για να χειραγωγήσουν λαούς. Ο πρώτος διδάξας δεν ήταν άλλος από τον Μπενίτο Μουσολίνι, αλλά σύντομα ακολούθησαν το παράδειγμά του και οι άλλοι δικτάτορες. Σύμβολα, όπως οι αγκυλωτοί σταυροί και οι χιτλερικοί χαιρετισμοί βομβάρδιζαν με μορφή πλύσης εγκεφάλου το λαό σε όλα τα μέσα μαζικής επικοινωνίας. Για τον αποτελεσματικό έλεγχο της πολιτιστικής ζωής στη Γερμανία, ο Υπουργός Προπαγάνδας Γκέμπελς ιδρύει, το 1933, το **Πολιτιστικό Επιμελητήριο του Ράιχ** (περιλάμβανε το Επιμελητήριο Καλών Τεχνών, το Επιμελητήριο Κινηματογράφου, το Μουσικό Επιμελητήριο, το Επιμελητήριο Τύπου, το Ραδιοφωνικό Επιμελητήριο και το Λογοτεχνικό Επιμελητήριο), του οποίου και ηγείται μέχρι το θάνατό του. Σκοπός αυτού του Επιμελητηρίου είναι, όπως

αναφέρεται, «... να κρίνει αν όλα τα πολιτιστικά προϊόντα που θα παραχθούν, αλλά και αυτά που ήδη υπάρχουν, θα έχουν ως αποτέλεσμα την πρόοδο του Γερμανικού Λαού».

media, τέχνες και επιστήμες

Συνοπτικά, να πούμε ότι το ραδιόφωνο ήταν το κύριο μέσο προπαγάνδας των Ναζί. Το Κόμμα είχε τη δική του εφημερίδα, όμως οι Ναζί έλεγχαν και το τι θα δημοσιευόταν και από τους υπόλοιπους εκδότες, εφημερίδων και περιοδικών. Ο Κινηματογράφος, επίσης, με τη μεγάλη δύναμη επιρροής του έδωσε μια μεγάλη ώθηση στο καθεστώς (1097 ταινίες με ναζιστικό περιεχόμενο). Η Λένι Ρίφενσταλ, ηθοποιός και σκηνοθέτης, είναι το χαρακτηριστικότερο παράδειγμα στρατευμένης καλλιτέχνιδας στον καιρό του Χίτλερ. Δεδομένων των αναλογιών, αντίστοιχα παραδείγματα στρατευμένου Κινηματογράφου υπάρχουν και στη Σοβιετική Ένωση του Υπαρκτού Σοσιαλισμού. Η Φωτογραφία, ακόμα, έκανε θαύματα, με τον τρόπο που αλλοίωνε την πραγματικότητα και υπήρχαν άνθρωποι (όπως ο προσωπικός φωτογράφος του Χίτλερ, Χάινριχ Χόφμαν),

διορισμένοι, πραγματικά, για να χτίζουν το λαμπερό προφίλ του κάθε δικτάτορα. Φωτογραφίες του Χίτλερ να αγκαλιάζει παιδάκια και του Μουσολίνι να ιππεύει ένα μεγαλόπρεπο άλογο, περνούσαν μηνύματα για τον ηγέτη και το καθεστώς. Η γωνία λήψης, η επιλογή της στιγμής, οι στημένες πόζες και οι υπότιτλοι διαστρέβλωναν καθοριστικά την αλήθεια. Οι καθεστωτικοί καλλιτέχνες και επιστήμονες έχαιραν προστασίας και προνομίων, οι αντικαθεστωτικοί λογοκρίνονταν, εξορίζονταν, βασανίζονταν και εκτελούνταν. Οι καλλιτέχνες Κοκόσκα, Μπέκμαν, Ντιξ, Γκρος, Νόλντε, Κίρτσονερ, Καντίνσκι, Κλέε, Σλέμερ, Βάϊλ και Αϊσλερ απαγορεύτηκαν, όπως επίσης και η τζαζ μουσική. Οι επιστήμονες Αϊνστάιν, Φρόντ, Χάιζενμπεργκ, Σρέντινγκερ, Χάμπερ, Πλανκ μπήκαν στη μαύρη λίστα και η δημόσια καύση βιβλίων αποτελούσε κύριο μέλημα του Γκέμπελς. Σε γενικές γραμμές, οι τέχνες και οι επιστήμες έπρεπε με απροκάλυπτο τρόπο να υποστηρίζουν το καθεστώς και να εξυμνούν την επιτυχία και την ακμή του έθνους και της χώρας, αλλιώς στήνονταν στο απόσπασμα.

μεταξάς και χούντα των συνταγματαρχών

Ο λαϊκισμός, η κολακεία του λαού, αποτελεί βασικό μέσο προπαγάνδας του φασισμού. Πάνω σ' αυτό βασίστηκε και η εικόνα του Μεταξά ως του ιδανικού και ταπεινού υπηρέτη του έθνους που θα αγκάλιαζε όλα τα τμήματα της κοινωνίας. Θεμελίωσε έναν άνευ προηγουμένου μηχανισμό προπαγάνδας και χειραγώγησης.

Ακολουθώντας το Γκεμπελικό πρότυπο, ο Μεταξάς παρουσίασε τον εαυτό τους ως δημοσιογράφο για να διαπιστώνει την αποτελεσματική εφαρμογή των νομοθετικών μέτρων του Αναγκαστικού νόμου 23 Περί τύπου και παράλληλα εγκαθιδρύει το υφυπουργείο τύπου. Η στρατηγική λογοκρισίας στόχευε στην ποθούμενη «αναγέννηση». Η προβολή του τιμημένου εργάτη, του πρώτου αγρότη και γενικώς των ανθρώπων των χειρωνακτικών επαγγελμάτων, σε αντιδιαστολή με τη διανόηση, αποτελούσε μέσο για να κολακέψει το λαό σύμφωνα με τα πρότυπα της χιτλερικής Γερμανίας. Για την επιμόρφωση του πληθυσμού δόθηκε πρωτοφανής έμφαση στην εθνική σημαία, στα εθνικά σύμβολα και στις εθνικές εορτές. Η αναγκαστική ένταξη των μαθητών στη Μεταξική νεολαία ΕΟΝ με υποχρέωση να διαβάζουν «κατάλληλα βιβλία» και περιοδικά αποσκοπούσε στην καλλιέργεια της καρδιάς και του πνεύματος. Στον αντίποδα της καταγγελίας ότι τα παιδιά της ΕΟΝ κατασκόπευαν τους γονείς τους, η ζωή και η δράση τους απαθανάτιστηκε σε 1700 φωτογραφίες.

Σε αντίθεση με τον Γκέμπελς, ο οποίος πίστευε ότι η προπαγάνδα είναι περισσότερο αποτελεσματική όταν είναι δόλια, όταν το μήνυμα είναι κρυμμένο, ο Μεταξάς ενθάρρυνε την παραγωγή «επίκαιρων» και ντοκιμαντέρ που πρόβαλλαν την ιδεολογία και τα πιστεύω του ξεκάθαρα. Τα «επίκαιρα» αυτά προβάλλονταν στο τέλος κάθε κινηματογραφικής προβολής για να φεύγουν οι θεατές επηρεασμένοι από τα τελευταία μηνύματα. Οι υπαίθριες θεατρικές παραστάσεις είχαν μεγάλη δύναμη επιρροής. Βασίζονταν πάνω στο έργο του Χάινριχ φον Κλάιστ που εξέφραζε με τον καλύτερο τρόπο την Μεταξική αντίληψη για τις γυναίκες, οι οποίες έπρεπε να γίνουν άξιες για να λέγονται ελληνίδες.

Βασικό προπαγανδιστικό εργαλείο ήταν το νέο μέσο ενημέρωσης το ραδιόφωνο. Οι προπαγανδιστικές εκπομπές ακούγονταν υποχρεωτικά από όλους με μεγάφωνα τοποθετημένα στις πλατείες.

Η χούντα των συνταγματαρχών πέρα από το ραδιόφωνο και τον κινηματογράφο χρησιμοποίησε ως μέσο προπαγάνδας την τηλεόραση ιδρύοντας την ΥΕΝΕΔ (Υπηρεσία Ενημερώσεως Ενόπλων Δυνάμεων). Με εκπομπές στη χουντική τηλεόραση, περνούσε απευθείας τη γραμμή της χούντας, ωραιοποιούσε την πραγματικότητα και διαστρέβλωνε την αλήθεια. Η λογοκρισία στην τέχνη, η σύνταξη λίστας απαγορευμένων βιβλίων και η άγρια καταστολή σε κινηματογραφικές αίθουσες προκειμένου να μη δουν οι νέοι επικίνδυνα φιλμ, όπως το «Φράουλες και Αίμα», είναι χαρακτηριστικά της προπαγάνδας κατά την περίοδο της δικτατορίας των συνταγματαρχών.

το σήμερα και η συγκαλυμμένη προπαγάνδα

Σε ό,τι έχει να κάνει με το σήμερα και τις ιστορικές συνθήκες που βιώνουμε, η προπαγάνδα παραμένει βασικό καθεστωτικό όπλο και αυτό το γνωρίζουν όλοι οι πολιτικοί και οικονομικοί ηγέτες. Η προπαγάνδα έχει επιστημονικοποιηθεί όσο ποτέ άλλοτε και έχουν επιστρατευτεί σειρά ψυχολόγων, κοινωνιολόγων και επικοινωνιολόγων τόσο για την προετοιμασία της κάθε πολιτικής καμπάνιας και των δελτίων ειδήσεων, όσο και για την προώθηση των προϊόντων της κάθε επιχείρησης. Δεν ζούμε σε φασιστικό καθεστώς όπως ορίζεται ιστορικά αυτό, αλλά η αστική δημοκρατία που έχουμε, επιβάλλεται με βία, περιστολή ελευθεριών και πόλεμο προπαγάνδας. Και αν αυτό ακούγεται υπερβολικό, αναλογιστείτε: Ποια είναι η σχέση των κρατικών καναλιών με την εκάστοτε κυβέρνηση; Ποια είναι η σχέση των ιδιωτικών ομίλων ενημέρωσης με τα κόμματα; Πόσο ελεύθερα εκφράζεται ο μη καθεστωτικός επιστημονικός και καλλιτεχνικός λόγος; Τι σημασία έχουν τα σύμβολα, τα εμβλήματα, οι σημαίες και πώς αυτά επηρεάζουν τη συλλογική συνείδηση; Ποια είναι η θέση του φυλετικά ή κοινωνικά διαφορετικού ανθρώπου στο λόγο του κράτους και των μίντια; Πόσο κριτικάρεται ο θεσμός του έθνους, της δημοκρατίας (κοινοβουλευτικής), του κυρίαρχου θρησκευματος, του καπιταλισμού ως υπάρχοντος οικονομικού συστήματος;

Είναι λοιπόν καιρός να προβληματιστούμε πάνω στο τι είναι φασισμός και τι δημοκρατία. Και να σκεφτούμε αν η διαμόρφωση της άποψης μας για τα κοινά θέματα είναι αποτέλεσμα μιας αθώας πρόσληψης ερεθισμάτων από το περιβάλλον μας ή αποτέλεσμα μιας ενορχηστρωμένης προπαγάνδας από τις οικονομικές και πολιτικές ελίτ.

“ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ” ΤΟΥ ΦΑΣΙΣΜΟΥ antifascistiκοί άνθρωποι

Η απόπειρα να προσεγγίσουμε τις διαστάσεις του φαινομένου που λέγεται φασισμός στη διάρκεια του μεσοπολέμου, συναντά αρκετές δυσκολίες όχι τόσο στη διερεύνηση των κοινωνικοοικονομικών συνθηκών της περιόδου αυτής, όσο στη διαπίστωση της σημασίας που έχει ο **υποκειμενικός** παράγοντας στο ρου της ιστορίας. Όσο κι αν αμφισβητούμε την «επιστήμη» της ψυχολογίας, και κάθε κυρίαρχη επιστήμη που κατασκευάζει «αντικειμενικές» αλήθειες, δεν μπορούμε να παραβλέψουμε την ψυχολογική δομή της κοινωνίας στην οποία κυριάρχησε το φασιστικό κίνημα.

Αξίζει πριν από όλα να αναφέρουμε ότι η εξάπλωση της φασιστικής ιδεολογίας, τόσο στην Ιταλία όσο και στη Γερμανία, διαδέχεται την ήττα των εργατικών επαναστατικών κινήσεων που πνίγηκαν στο αίμα. Επιπλέον, η άνοδος των φασιστικών μοντέλων στην εξουσία συντελείται μέσω νόμιμων διαδικασιών (κόμματα, συνδικάτα) συναντώντας πλατιά λαϊκή απήχηση. Τέλος, λαμβάνοντας υπόψη την οικονομική ύφεση του '29 και τη δεινή οικονομική θέση στην οποία είχε περιέλθει η Γερμανία μετά την ήττα της στον α' παγκόσμιο πόλεμο, αντιλαμβανόμαστε την εξαθλίωση του μεγαλύτερου κομματιού της γερμανικής κοινωνίας. Γεννιέται λοιπόν το ερώτημα πώς είναι δυνατό σε εποχές φτώχειας και ανέχειας οι καταπιεσμένες μάζες να στρέφονται στον εθνικισμό και να μην επαναστατούν; Για να απαντήσουμε σε αυτό το ερώτημα δεν αρκεί μόνο η κοινωνικοοικονομική ερμηνεία, που εξηγεί την ιδεολογία του ανθρώπου ως αποτέλεσμα μόνο της οικονομικής του κατάστασης. Ο Βίλχελμ Ράιχ θεωρώντας αυτήν την ερμηνεία ελλιπή, διαπιστώνει τη διάσταση ανάμεσα στην ιδεολογική βάση του ατόμου και την οικονομική του θέση, υποστηρίζοντας ότι η οικονομική αυτή θέση δεν μετατρέπεται απευθείας και πάντοτε σε ταξική συνείδηση, κάτι που όπως είδαμε συνέβη στην Ιταλία και στη Γερμανία. Με απλά λόγια δεν αρκεί κάποιος να είναι βιομηχανικός εργάτης για να σχηματίσει συνείδηση της κοινωνικής του ευθύνης. Κατά τον Ράιχ η οικονομική βάση γεννά την ιδεολογία, αλλά και η ιδεολογία με τη σειρά της επιδρά εκ νέου και με τη δική της δυναμική στην οικονομική βάση. Σύμφωνα με τα παραπάνω, καταλαβαίνουμε γιατί η ερμηνεία του φασισμού ως «ομαδικής ψύχωσης» της κοινωνίας φαντάζει μια ψυχολογίστικη και επιφανειακή προσέγγιση του φαινομένου.

Ο Ράιχ διέιδωσε στα μικροκύτταρα της φασιστικής ιδεολογίας, ερμηνεύοντάς την ως παθογένεια των καταπιεσμένων κοινωνιών. Κατά την άποψή του το εργοστάσιο παραγωγής όλων των αυταρχικών ιδεών είναι η οικογένεια, ο πυρήνας της δομής κάθε αυταρχικού κοινωνικού συστήματος. Μέσα στην οικογένεια το μικρό παιδί μαθαίνει να καταστέλλει τη σεξουαλικότητα και τις

επιθυμίες του, να προσαρμόζεται, να είναι υπάκουο. Σε τελική ανάλυση, η οικογένεια ενσαρκώνει με τον πιο αποτελεσματικό τρόπο την πατριαρχική δομή, την υποταγή στον πατέρα-αφέντη και το σεβασμό στις ηθικές αρχές, δομές που εξυπηρετούν άριστα τα συμφέροντα του αυταρχικού κράτους που διψά για πειθήνιους υπηκόους. Μην ξεχνάμε, βέβαια, ότι τις περισσότερες φορές πίσω από αυτές τις κυρίαρχες αξίες κρύβονται καλά καμουφλαρισμένα τα αυταρχικά κηρύγματα των θρησκειών του καθολικισμού και του προτεσταντισμού. Άλλωστε, για εκατοντάδες χρόνια η εκκλησία με τους ιεροκήρυκές της μπόλιαζε την καθημερινότητα των ευρωπαίων με συντηρητισμό, καθωστρεπισμό, σεξισμό, φόβους και απαγορεύσεις.

Μια εξίσου σημαντική πτυχή που εξηγεί την τεράστια διάδοση και αποδοχή του φασισμού είναι η ψυχοσύνθεση και η χαρακτηριστική των μικρομεσαίων στρωμάτων που κατά κύριο λόγο συνέθεσαν το φασιστικό κίνημα. Σύμφωνα και πάλι με τον Ράιχ το υποκείμενο εργάτης διακατέχεται από μια αντίφαση. Από τη μια μεριά η οικονομική του θέση του ξυπνά επαναστατικές τάσεις και από την άλλη οι βαθιά ριζωμένες αυταρχικές ιδέες της κοινωνίας τον κάνουν συντηρητικό και πολιτικά αντιδραστικό. Εκμεταλλευόμενη λοιπόν η εθνικοσοσιαλιστική προπαγάνδα την αντίφαση αυτή κατόρθωσε να προσελκύσει στους κόλπους της την πλειοψηφία των μεσαίων στρωμάτων, υποσχόμενη την προστασία τόσο από το μεγάλο κεφάλαιο που απειλούσε τις μικρές τους επιχειρήσεις, όσο και από την οικονομική τους υποβάθμιση και προλεταριοποίηση. Τα φασιστικά καθεστώτα συνδυάζοντας αντιθετικά μεταξύ τους ιδεολογήματα κατόρθωσαν να συνενώσουν άτομα διαφορετικών ταξικών συμφερόντων με την υπόσχεση μιας μελλοντικής αναβάθμισης, χρησιμοποιώντας στην προπαγάνδα τους κοινούς φόβους και κοινά μίση. Η ίδια ακριβώς λογική διέπει τη φασιστική προπαγάνδα όταν η τελευταία αναφέρεται σε έννοιες όπως λαός, ηγέτης, εθνική ενότητα, εθνικό μεγαλείο, πόλεμος. Στην περίπτωση αυτή τέτοιες έννοιες παίρνουν ένα μυστικιστικό-μεταφυσικό χαρακτήρα που ασκεί μεγάλη έλξη σε ετερόκλητες κοινωνικές ομάδες και ταυτόχρονα υπηρετεί τις ανάγκες του κεφαλαίου για επέκταση. Για την ιστορία, οφείλουμε να πούμε πως ο φασισμός εκφράστηκε διαφορετικά στη Γερμανία και στην Ιταλία και πως η υποστήριξή του από τις κοινωνίες δεν ήταν ομοιόμορφη. Μέρος του πληθυσμού αναγκαζόταν να υποταχθεί μπροστά στο φόβο και τη διάχυτη τρομοκρατία του καθεστώτος.

Σήμερα λοιπόν που ο καπιταλισμός περνάει βαθιά οικονομική ύφεση η οποία αντανακλάται στην κοινωνία με τον πιο βίαιο τρόπο, δεν γίνεται να μη σκεφτούμε (ως αντιφατικοί άνθρωποι) ποια πλευρά της αντίφασης, όπως ο Ράιχ την ορίζει, θα μας κερδίσει. Θα είναι η καταπίεση και ο φόβος, κληροδότημα των αυταρχικών δομών της κοινωνίας, που θα μας κάνουν να υποταχθούμε στις συνθήκες της ζωής μας ή οι επαναστατικές μας ροπές που θα μας καταστήσουν ικανούς για δράση και ελευθερία;

(ΓΙΑ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΑ ΔΙΑΒΑΣΤΕ: **ΒΙΛΧΕΛΜ ΡΑΪΧ**, «*Η ΜΑΖΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΦΑΣΙΣΜΟΥ*»)

ΠΑΡΕΛΘΟΝ, ΠΑΡΟΝ ΚΑΙ ... ΜΕΛΛΟΝ (?)

Λέγεται πως η σημερινή κρίση χρέους του καπιταλισμού επιφέρει αναπόδραστα τον εκφασισμό της κοινωνίας. Τα πογκρόμ σε μετανάστες, οι περιπολίες των αυτόκλητων υπερασπιστών της εθνικής καθαρότητας του κέντρου της Αθήνας, οι πορείες των “αγανακτισμένων κατοίκων” σε Πάτρα και Ηγουμενίτσα, η αντιμετώπιση των τριακοσίων μεταναστών-απεργών πείνας από τα ΜΜΕ ως εστίας μετάδοσης μολυσματικών ασθενειών φαίνεται πως καθρεφτίζουν μια κατάσταση στην οποία ο φασιστικός λόγος βρίσκει πρόσφορο έδαφος για να διαχυθεί στην κοινωνία.

Τα αποτελέσματα των αυτοδιοικητικών εκλογών του 2010 αποτύπωσαν την άνοδο του ελληνικού φασισμού, με τη νεοναζιστική συμμορία της Χρυσής Αυγής να αποσπά τόσο μεγάλα ποσοστά σε γειτονίες της Αθήνας ώστε να εκλέγει δημοτικό σύμβουλο. Αν αυτό το γεγονός κάποτε θεωρούνταν αδιανόητο, σήμερα αποτελεί πραγματικότητα με επικίνδυνες διαστάσεις, δεδομένου ότι η οργάνωση της Χρυσής Αυγής ευθύνεται για δολοφονικές επιθέσεις εις βάρος μεταναστών, κοινωνικών αγωνιστών και για επιθέσεις σε στέκια και κοινωνικούς χώρους. Συνεπώς, εξάγεται εύλογα το συμπέρασμα ότι η φασιστική απειλή φαίνεται να αποκτά σημαντικό κοινωνικό έρεισμα.

Ωστόσο, ο εκφασισμός της κοινωνίας δεν αποτελεί ένα φυσικό φαινόμενο και δεν θα έπρεπε σε καμία περίπτωση να ξετάζεται ως τέτοιο. Απεναντίας, μεθοδεύεται ενορχηστρωμένα από κράτος και ΜΜΕ με στόχο τον αποπροσανατολισμό της κοινωνίας και εκμεταλλεύεται την αγωνία της τελευταίας να απαντήσει σε ερωτήματα σχετικά με τα αίτια και τους τρόπους εξόδου από την κρίση. Η μεθόδευση αυτή ενισχύει σαφώς το εθνικό στοιχείο στον πολιτικό λόγο αποδυναμώνοντας ταυτόχρονα την ταξικότητα ως καταλυτικό κριτήριο κοινωνικής διαστρωμάτωσης.

Η μετατόπιση του περιεχομένου του πολιτικού λόγου προς μια ταξική θεώρηση της κοινωνίας αποτελεί αναγκαία συνθήκη για την αντιμετώπιση του φασισμού σήμερα, σε μια εποχή που φαίνεται να έχει επανέλθει απειλητικά στο προσκήνιο. Στο πλαίσιο της σημερινής πολιτικής και κοινωνικής συγκυρίας, η ανάδειξη του ταξικού χαρακτήρα των κοινωνικών αγώνων και η ταυτόχρονη συντριβή του φασισμού μπορεί να επισπεύσει τις εξεγερτικές διαδικασίες, με κατεύθυνση προς την κοινωνική απελευθέρωση.

Η ΣΥΓΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΤΗΣ ΜΠΡΟΣΟΥΡΑΣ «ΒΓΑΖΕΙ Ο ΝΤΟΥΤΣΕ ΤΗ ΣΤΟΛΗ ΤΟΥ» ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΘΗΚΕ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΑΤΑΛΗΨΗ ΕΛΑΙΑ ΤΟΝ ΙΟΥΝΙΟ ΤΟΥ 2011 ΣΤΗΝ ΚΕΡΚΥΡΑ. Η ΜΠΡΟΣΟΥΡΑ ΑΥΤΗ ΕΧΕΙ ΩΣ ΣΚΟΠΟ ΤΗΝ ΣΕ ΟΛΑ ΤΑ ΜΗΚΗ ΚΑΙ ΠΛΑΤΗ ΔΙΑΧΥΣΗ ΤΟΥ ΑΝΤΙΦΑΣΙΣΤΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ ΚΑΙ Γ΄ΑΥΤΟ ΘΑ ΕΠΙΘΥΜΟΥΣΑΜΕ ΝΑ ΔΙΑΝΕΜΕΤΑΙ ΣΕ ΟΠΟΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΠΕΔΙΟ ΚΡΙΝΕΙ Ο/Η ΚΑΘΕ ΣΥΝΤΡΟΦΟΣ/ΙΣΣΑ Ή ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΤΗΤΑ, ΠΑΝΤΑ ΧΩΡΙΣ ΑΝΤΙΤΙΜΟ, ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΑΥΤΟΡΓΑΝΩΜΕΝΗΣ & ΑΝΤΙΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΗΣ ΤΗΣ ΚΑΤΑΛΗΨΗΣ.

ΚΑΤΑΛΗΨΗ ΕΛΑΙΑ
ΔΑΙΡΠΦΕΛΔ & ΑΓ.ΘΕΟΔΩΡΩΝ
ΜΟΝ ΡΕΠΟ – ΚΕΡΚΥΡΑ
katalipsielaia.squat.gr